

Jaarverslag 2003

Stichting Borgstellingsfonds voor de Landbouw

laser

INHOUDSOPGAVE

1	WOORD VOORAF	4
2	INLEIDING	5
3	HET BORGSTELLINGSFONDS VOOR DE LANDBOUW	6
3.1	Algemeen.....	6
3.2	Uitvoering.....	7
3.2.1	Beoordeling van de aanvragen	7
3.2.2	Systeem Registratie Borgstellingen	7
3.2.3	Afhandelen verliesdeclaraties.....	8
3.3	Prijsoverleg.....	8
4	BESTUURSZAKEN	9
4.1	Samenstelling van het bestuur BF in 2003.....	9
4.2	Vergaderingen van het bestuur	10
5	BORGSTELLINGSAANVRAGEN	11
5.1	Verleende borgstellingen	14
5.2	Verleende speciale borgstellingen.....	20
5.3	Afgewezen borgstellingen.....	21
5.4	Bezwaarschriften.....	22
5.5	Financieringsbestemming van de verleende borgstellingen	22
5.6	Door banken ingediende declaraties.....	25
5.7	Het totaal aan borgstellingsverplichtingen	27
6	JAARREKENING 2003	28
	Balans per 31 december 2003	28
	Staat van baten en lasten over het boekjaar 2003	30
	Financiële positie per 31 december 2003	31
	Toelichting op de jaarrekening 2003.....	32
	Toelichting op de balans.....	34
	Toelichting staat van baten en lasten	38
	Specificatie staatsleningen per 31 december 2003	39
	Accountantsverklaring.....	40

1 WOORD VOORAF

Voor u ligt het jaarverslag 2003 van de Stichting Borgstellingsfonds voor de Landbouw.

In tegenstelling tot voorgaande verslagjaren is zowel het aantal aanvragen als het totale aangevraagde bedrag fors toegenomen. Deze toename is eenmalig en werd veroorzaakt door de wijzigingen in het besluit Borgstellingsfonds per 1 januari 2004.

In 2003 werden 308 aanvragen ingediend. Dit is een forse stijging ten opzichte van de 207 aanvragen in 2002. In totaal zijn 193 aanvragen, met een totaalbedrag van 109,3 miljoen euro goedgekeurd. Dit bedrag is hoger dan in 2002 (171 aanvragen voor 86,9 miljoen euro). Opgesplitst naar sectoren bedroeg dit 18,1 miljoen euro (67 aanvragen) voor de landbouw en 91,2 miljoen euro (126 aanvragen) voor de tuinbouw. Het verleende borgstellingsbedrag voor de landbouwsector is aanzienlijk gestegen ten opzichte van 2002, namelijk met 8,8 miljoen euro.

Door de banken werden negentien declaraties ingediend vooral afkomstig uit de glasbloementeelt en varkenshouderij. Het totale declaratiebedrag bedroeg 2,6 miljoen euro.

De uitstaande verplichtingen zijn ten opzichte van 2002 met 31,3 miljoen euro toegenomen en per 31 december 2003 bedragen deze 545,4 miljoen euro.

2 INLEIDING

Dit jaarverslag geeft een beeld van de activiteiten, resultaten en ontwikkelingen van de Stichting Borgstellingsfonds voor de Landbouw in 2003. Om dit beeld zo duidelijk mogelijk weer te geven, is het totaal aan ingediende aanvragen op verschillende manieren uitgesplitst en zoveel mogelijk weergegeven in tabellen en grafieken. Daarnaast worden waar mogelijk de ontwikkelingen van afgelopen jaar vergeleken met die van voorgaande jaren.

De werkingssfeer, organisatie en uitvoering van het Borgstellingsfonds wordt op hoofdlijnen besproken in hoofdstuk drie.

In hoofdstuk vier worden de bestuurszaken van het afgelopen jaar weergegeven.

Hoofdstuk vijf geeft een overzicht van het aantal ingediende, toe- en afgewezen aanvragen uitgesplitst naar bedrijfstype. De wijzigingen ten opzichte van andere jaren zijn hierin meegenomen. Tevens wordt in dit hoofdstuk het aantal ingediende verliesdeclaraties en het totaal aan borgstellingsverplichtingen behandeld.

Tenslotte geeft hoofdstuk zes een overzicht van de jaarrekening 2003 met de bijbehorende accountantsverklaring.

3 HET BORGSTELLINGSFONDS VOOR DE LANDBOUW

3.1 ALGEMEEN

De hoofddoelstelling van het landbouwbeleid in de jaren vijftig van de twintigste eeuw was het leveren van een zo groot mogelijke bijdrage van de landbouw aan de nationale productie en het veilig stellen van de voedselvoorziening na de Tweede Wereldoorlog. In dit kader is in 1951 het Borgstellingsfonds voor de Landbouw opgericht. Het fonds kreeg op basis van het Marshall-plan de beschikking over een startkapitaal van 11,3 miljoen euro.

Het Borgstellingsfonds verleent garantie aan ondernemers op financieringen voor de stichting, overname, verbetering of instandhouding van landbouwbedrijven. Het fonds maakt investeringen mogelijk die zonder borgstelling niet te financieren zijn vanwege onvoldoende zekerheden. Zo draagt het fonds bij aan de ontwikkeling van de land- en tuinbouw. Duizenden agrarische ondernemers hebben in de loop der jaren een beroep op het fonds gedaan.

De laatste jaren maakt vooral de glastuinbouw gebruik van het Borgstellingsfonds. Om de toenemende concurrentie aan te kunnen zijn grote, moderne en innovatieve bedrijven nodig.

Schaalvergroting, modernisering en innovatie vergen grote investeringen. De financiering hiervan wordt in eerste instantie verstrekt door banken. Het fonds heeft een toegevoegde waarde als er sprake is van onvoldoende zekerheden, maar positieve rendementsverwachtingen en ondernemerskwaliteiten duidelijk aanwezig zijn.

De totale investeringen met borgstellingen bedroegen de afgelopen tien jaar gemiddeld 424 miljoen euro per jaar. Het aandeel van het Borgstellingsfonds in de financiering was gemiddeld 22%. Mede dankzij de bijdrage van het Borgstellingsfonds kan de landbouw derhalve een belangrijk aandeel leveren aan de groei van de Nederlandse economie.

In het verslagjaar is verder gewerkt aan de voorbereiding van het Besluit BF bijzondere borgstellingen (BF+). Het BF+ beoogt de vernieuwing en herstructurering van primaire agrarische sectoren te bevorderen. De regeling richt zich met name op bedrijven die verder gaan dan de wettelijke eisen op het gebied van milieu, diergezondheid en dierenwelzijn.

Naast de introductie van het BF+ is ook de bestaande borgstellingsregeling (BF) aangepast. De belangrijkste aanpassingen voor BF+ en BF zijn:

- *de invoering van een jaarlijks budget aan verleende borgstellingen;*
- *het vastleggen van een minimum en maximum borgstellingsbedrag;*
- *verhoging van de garantieprovisie van een naar drie procent.*

Bij BF blijft de garantieprovisie voor jonge agrariërs een procent.

Het bestuur van de Stichting Borgstellingsfonds heeft op 24 oktober 2003 het besluit BF bijzondere borgstellingen vastgesteld. Hiermee treden BF+ en BF in werking met ingang van 1 januari 2004.

3.2 UITVOERING

Agentschap LASER van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, is door het bestuur van de stichting gemandateerd voor de uitvoering van de regeling Borgstellingsfonds voor de Landbouw. De uitvoering omvat in hoofdlijnen:

- *beoordeling van de aanvragen;*
- *databaseer verleende borgstellingen;*
- *beleidsrapportages;*
- *financiële rapportages;*
- *afhandelen verliesdeclaraties.*

3.2.1 Beoordeling van de aanvragen

Belangrijk element in de beoordeling van de aanvragen is het toetsen op toekomstperspectief van de onderneming. Het merendeel van de aanvragen wordt achter het bureau beoordeeld (bureaubeoordeling). In bijzondere gevallen zoals bij startende ondernemers, forse uitbreiding van bedrijfsactiviteiten of bij twijfel over de begroting wordt een bezoek aan het bedrijf gebracht (uitgebreide beoordeling).

De kwaliteit van de ondernemer is voor de agrarische bedrijfsvoering steeds belangrijker geworden. Vooral vanwege de toegenomen randvoorwaarden die de samenleving en de consument stellen aan agrarische ondernemingen. De ondernemerskwaliteit wordt in de beoordeling van aanvragen derhalve ook steeds belangrijker.

Het Landbouw Economisch Instituut (LEI) is medio 2000 in opdracht van LNV begonnen met een project voor het ontwikkelen van een toets op ondernemerskwaliteiten ten behoeve van het BF+. De ontwikkeling van de toets is in 2003 afgerond. Voor de beoordeling van BF+ aanvragen zal gebruik worden gemaakt van de ondernemerstoets.

3.2.2 Systeem Registratie Borgstellingen

Belangrijk instrument in het databaseer van de borgstellingen is het Systeem Registratie Borgstellingen (SRB). In dit systeem worden alle relevante gegevens van de borgstellingen digitaal opgeslagen en mutaties verwerkt. In 2003 is verder gewerkt aan het testen van SRB-aangepast. SRB-aangepast is een opwaardering van het systeem en database voor BF en het gewijzigde BF. In 2003 zijn de herstelopleveringen getest en is een testrapportage gemaakt. Naar aanleiding hiervan wordt het functioneel ontwerp geactualiseerd. Op het huidige SRB is dit jaar geen onderhoud uitgevoerd vanwege opvolging door SRB-aangepast. De conversie van de database van SRB naar SRB-aangepast zal in 2004 worden afgerond. De aanpassingen in het SRB ten behoeve van BF+ zullen worden geïmplementeerd na deze conversie.

Verder zijn in 2003 een aantal verzoeken tot gegevensbankbeheer ondersteund in verband met doorwerking van de technische problemen als gevolg van de euroconversie. Dit probleem verdwijnt grotendeels door het in gebruik nemen van SRB-aangepast.

3.2.3 Afhandelen verliesdeclaraties

De zogenoemde raamovereenkomst dient als leidraad voor de beoordeling van ingediende claims (verliesdeclaraties) door de banken. De raamovereenkomst is een afgesloten overeenkomst tussen het Borgstellingsfonds en de aangesloten banken. Hierin is een aantal voorzieningen getroffen die de positie van de stichting als borg beschermt. Daarnaast dient de overeenkomst ter bevordering van een snel en soepel verloop van de behandeling van verliesdeclaraties en het voorkomen van onnodige correspondentie.

In 2003 zijn negentien verliesdeclaraties ingediend. Alle ingediende verliesdeclaraties zijn in behandeling genomen. Er zijn zestien verliesdeclaraties afgehandeld, hiervoor werd in totaal een bedrag van 1,1 miljoen euro aan de banken uitgekeerd.

3.3 PRIJSOVERLEG

Periodiek worden er door het Expertisecentrum LNV bijeenkomsten georganiseerd waarin prognoses worden opgesteld over de toekomstige prijsontwikkelingen van diverse agrarische sectoren. De indicaties worden gebaseerd op de prijsontwikkelingen van de voorafgaande periode en op de toekomstige marktverwachtingen. De tijds-horizon van de prijsindicaties komt overeen met die van bedrijfsbegrotingen. Hierdoor zijn deze prijsindicaties een goed uitgangspunt voor het beoordelen van onder meer borgstellingsaanvragen.

De prijsindicaties worden vastgesteld in zeven commissies:

- *glasgroenteteelt;*
- *akkerbouw;*
- *fruitteelt;*
- *pluimvee;*
- *rund- en kalfsvlees;*
- *varkenshouderij;*
- *zuivel.*

De prijsindicaties worden door vakspecialisten van het Expertisecentrum LNV, het LEI, DLV, het landbouwbedrijfsleven, de deelnemende banken, accountantskantoren en LASER vastgesteld. Vanaf de start van het prijsoverleg in 1996 is gebleken dat uniforme uitgangspunten voor verwachte opbrengstprijzen de uitvoering voor LASER een stuk eenvoudiger maken. Vooral discussie en mogelijke bezwaarschriften worden door het gezamenlijk prijsoverleg voorkomen.

In het verslagjaar zijn er acht commissiebijeenkomsten geweest. Respectievelijk voor de varkenshouderij (tweemaal), pluimveehouderij (tweemaal), fruitteelt, glasgroenteteelt, zuivel en rund- en kalfsvlees zijn prijsindicaties besproken.

4 BESTUURSZAKEN

De samenstelling van het bestuur is in 2003 deels gewijzigd. De leden van het Ministerie van Financiën en LTO-Nederland hebben het bestuur verlaten. In 2004 worden derhalve nieuwe bestuursleden aangesteld.

4.1 SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR BF IN 2003

De samenstelling van het bestuur zag er eind 2003 als volgt uit:

Voorzitter:

Drs. G. van der Lely

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Secretaris/penningmeester:

Drs. B.A. Piersma

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Leden:

Drs. G. Lubbers

Ministerie van Financiën

Pm

LTO-Nederland

Plaatsvervangende leden:

Drs. G.A.M. van der Grind

LTO-Nederland

Drs. I. Zwinkels

Ministerie van Financiën

Ir. A. Burger

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Mr. J.M.P.H. Van der Zijden

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Adviseur:

H.E. van de Kerk

Rabobank Nederland

4.2 VERGADERINGEN VAN HET BESTUUR

In 2003 zijn er twee bestuursvergaderingen en één schriftelijke ronde geweest.

Op 8 juli vond een schriftelijke ronde plaats waarin de volgende zaken aan de orde kwamen:

- *vaststellen en goedkeuring jaarverslag en jaarrekening 2002.*

Op 24 oktober vond een vergadering plaats waarin de volgende zaken aan de orde kwamen:

- *vaststelling verslag bestuursvergadering 28 november 2002;*
- *toelichting op jaarverslag 2002;*
- *monitorrapportage tot en met juli 2003;*
- *toelichting op besluit BF bijzondere borgstellingen.*

Op 4 december vond een vergadering plaats waarin de volgende zaken aan de orde kwamen:

- *vaststelling verslag bestuursvergadering 24 oktober 2003;*
- *brief van de voorzitter aan de Minister inzake inkomstenderving en LNV bijdrage 2004;*
- *goedkeuring Besluit BF bijzondere borgstellingen;*
- *vaststelling concept raamovereenkomst bijzondere borgstellingen;*
- *vaststelling garantieplafonds 2004 voor BF+ en BF;*
- *goedkeuring meerjarenbegroting 2004-2011.*

5 BORGSTELLINGSAANVRAGEN

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van het aantal ingediende, toe- en afge-
wezen aanvragen in 2003 per bedrijfstype en provincie ten opzichte van voorgaande
jaren. Daarnaast wordt het aantal ingediende declaraties en het totaal aan borgstellings-
verplichtingen besproken.

Bij de verklaring van trends dient rekening gehouden te worden met het feit dat er soms
sprake is van een absoluut klein aantal aanvragen waardoor een trend relatief sterk kan
worden beïnvloed.

In het verslagjaar werden 209 aanvragen behandeld. Hiervan zijn 193 aanvragen goed-
gekeurd en zestien afgewezen.

De meeste aanvragen komen uit de provincie Zuid-Holland omdat de tuinbouwsector
daar het sterkst vertegenwoordigd is. Uit de provincies Flevoland, Utrecht en Zeeland
komt een gering aantal aanvragen.

Behandeling aanvragen per provincie in 2003			
Provincie	Toegewezen in 2003	Afgewezen in 2003	Nog in behandeling
<i>Groningen</i>	8	0	3
<i>Friesland</i>	8	0	1
<i>Drenthe</i>	11	3	2
<i>Overijssel</i>	13	0	8
<i>Flevoland</i>	5	1	5
<i>Gelderland</i>	30	2	14
<i>Utrecht</i>	1	0	5
<i>Noord-Holland</i>	10	1	2
<i>Zuid-Holland</i>	45	2	44
<i>Zeeland</i>	4	1	0
<i>Noord-Brabant</i>	38	5	27
<i>Limburg</i>	20	1	12
Totaal	193	16	123
Totaal in % t.o.v. besliste aanvragen	92	8	

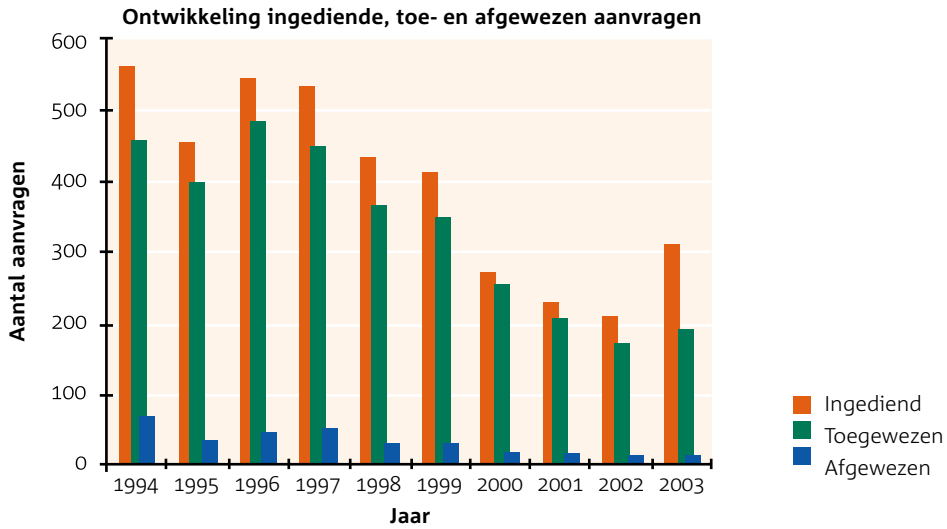
Ingediende aanvragen ingedeeld naar provincie				
Provincie	Ingediend in 2002	Ingediend in 2003	Ingetrokken in 2002	Ingetrokken in 2003
<i>Groningen</i>	5	8	2	0
<i>Friesland</i>	5	7	0	0
<i>Drenthe</i>	8	13	1	0
<i>Overijssel</i>	11	20	0	0
<i>Flevoland</i>	7	11	1	0
<i>Gelderland</i>	20	41	0	2
<i>Utrecht</i>	3	6	0	0
<i>Noord-Holland</i>	8	12	0	0
<i>Zuid-Holland</i>	65	86	6	5
<i>Zeeland</i>	3	8	0	3
<i>Noord-Brabant</i>	40	62	1	2
<i>Limburg</i>	32	34	1	1
Totaal	207	308	12	13
Wijziging t.o.v. 2002		49		

Het aantal ingediende aanvragen is in 2003 sterk gestegen ten opzichte van 2002. Deze forse toename is eenmalig en werd veroorzaakt door de wijzigingen in het besluit Borgstellingsfonds. De verhoging van de garantieprovisie en de maximering van borgstellingen in het nieuwe besluit BF bijzondere borgstellingen zorgde ervoor dat ondernemers nog eenmalig gebruik wilden maken van het ongewijzigde besluit Borgstellingsfonds.

De meeste aanvragen komen nog steeds uit de provincie Zuid-Holland, gevolgd door de provincie Noord-Brabant. In de provincie Gelderland is het aantal aanvragen fors gestegen. Deze toename is veroorzaakt doordat relatief veel pluimveehouders uit Gelderland zijn omgeschakeld naar schaarrelhuisvesting en ondernemers uit het nieuwe tuinbouwgebied Bergerden een aanvraag hebben ingediend.

Het aantal ingetrokken aanvragen voor behandeling is nagenoeg gelijk gebleven met het vorige verslagjaar.

In onderstaand diagram vertoont het aantal ingediende aanvragen een dalende trend over de jaren 1994-2002. In het verslagjaar is het aantal ingediende aanvragen aanzienlijk gestegen ten opzichte van 2002.

5.1 VERLEENDE BORGSTELLINGEN

In 2003 werden 193 borgstellingen verleend voor een bedrag van 109,3 miljoen euro. Hiervan ging 18,1 miljoen euro naar de sector landbouw en 91,2 miljoen euro naar de sector tuinbouw. Onderstaande tabel geeft een gedetailleerd beeld over de verleende borgstellingen van de laatste drie jaar.

Bedrijfstype	Aantal verleende borgstellingen			Wijziging in % t.o.v 2002	Gemiddeld bedrag per borgstelling (x 1000,- EUR)			Wijziging in % t.o.v 2002
	2001	2002	2003		2001	2002	2003	
Melkveehouderij	12	14	18	29	165,1	157,6	212,5	35
Varkenshouderij	12	16	21	31	204,3	200,4	283,1	41
Pluimveehouderij	12	12	19	58	232,0	246,1	304,4	24
Akkerbouw	6	3	3	0	107,9	242,0	436,7	80
Overige landbouw*	2	2	6	200	147,5	124,2	213,3	72
Totaal landbouw	44	47	67	43	185,4	198,7	270,8	36
In % van het totaal land- en tuinbouw	21	27	35	30				
Glasgroenteteelt	58	34	39	15	583,0	621,2	844,3	36
Glasbloementeelt	61	36	50	39	614,4	668,8	734,3	10
Potplantenteelt	9	26	16	-38	424,6	919,6	842,2	-8
Champignonteelt	4	1	4	300	145,8	680,7	320,5	-53
Bloembollenteelt	9	6	4	-33	422,5	313,1	641,3	105
Boomkwekerij	13	12	4	-67	262,3	311,2	347,8	12
Vollegrondsgroenten	7	5	3	-40	161,4	260,4	291,7	12
Overige tuinbouw**	3	4	6	50	531,6	228,0	320,0	40
Totaal tuinbouw	164	124	126	2	518,9	626,0	723,4	16
In % van het totaal land- en tuinbouw	79	73	65	-11				
Totaal land- en tuinbouw	208	171	193	13	448,4	508,5	566,3	11

* Onder 'overige landbouw' wordt onder andere verstaan: het houden van nertsen, eenden, konijnen, vis en mestvee.

** Onder 'overige tuinbouw' wordt onder andere verstaan: witlofteelt en fruitteelt.

Het totaal aantal verleende borgstellingen is in het verslagjaar toegenomen met dertien procent. Voor het eerst in jaren is er weer sprake van een toename in plaats van een dalende trend. Deze stijging is vooral toe te schrijven aan het sterk toegenomen aantal borgstellingen in de sector landbouw (toename van 30 procent). Met name in de pluimveehouderij is ten opzichte van voorgaande jaren een stijging van het aantal borgstellingsaanvragen zichtbaar. Ook in de melkveehouderij, varkenshouderij en overige landbouw is het aantal toegekende borgstellingen gestegen. In de sector tuinbouw is het aantal verleende borgstellingen nagenoeg gelijk gebleven. De glasbloementeelt laat een relatief sterke stijging zien en de boomkwekerij een sterke daling.

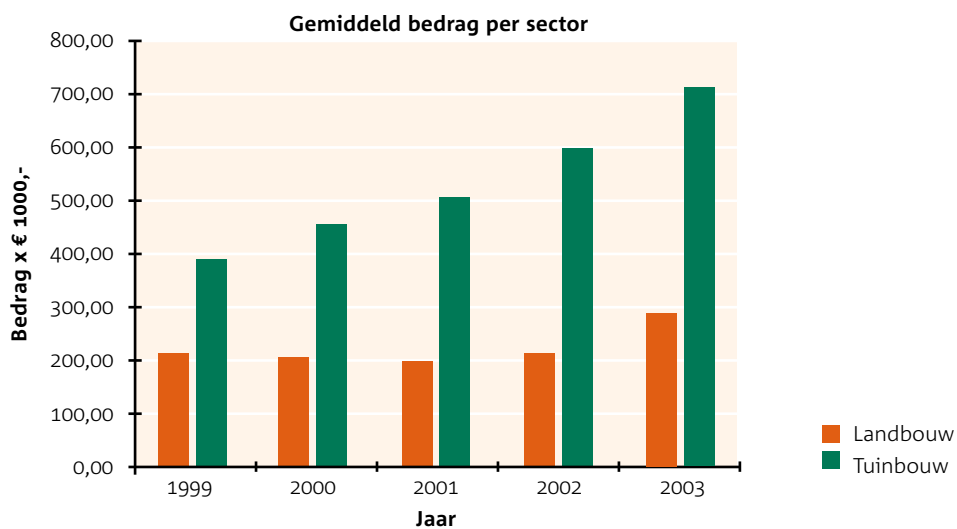
Aandachtspunten in de sector landbouw:

- *het gemiddeld toegekende borgstellingsbedrag uit de pluimveehouderij, akkerbouw en overige landbouw ligt duidelijk boven het sectorgemiddelde;*
- *de stijging van het aantal aanvragen in de melkveehouderij heeft zich in het verslagjaar voortgezet. Dit is meestal het gevolg van een proces van versnelde opschaling. De bestaande zekerheden zijn veelal benut voor de financiering van de aankoop van melkquota. Een noodzakelijke stap in de opschaling is de uitbreiding van de bestaande huisvesting en vaak de vervanging van de melkstal of de overgang naar een automatisch melksysteem;*
- *de stijging van het aantal aanvragen in de varkenshouderij heeft zich in het verslagjaar voortgezet. Een verklaring hiervoor is enerzijds de beperkte investeringsruimte door de achterliggende jaren met lage opbrengstprijzen en anderzijds ontstaat er door de verwachting van betere opbrengstprijzen weer animo om te investeren;*
- *De stijging in de pluimveehouderij wordt veroorzaakt doordat veel pluimveehouders ten gevolge van een aanscherping in de welzijnswetgeving per 1 januari 2003 zijn overgeschakeld van huisvesting in kooien naar scharrelsystemen met of zonder uitloop. De naweeën van de Vogelpest en hoge contractprijzen voor eieren uit de alternatieve huisvestingssystemen hebben dit proces het afgelopen jaar versneld.*
- *het gemiddeld garantiebedrag in de landbouwsector is met 36 procent gestegen in vergelijking met het jaar 2002.*

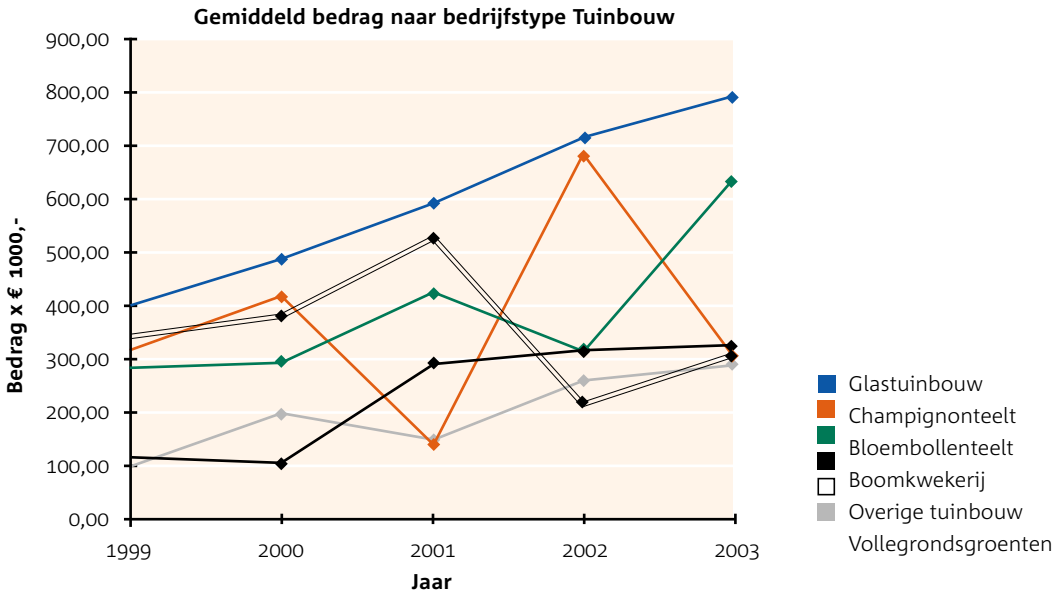
Aandachtspunten in de sector tuinbouw:

- *het aandeel van de tuinbouw is 65 procent van het totaal aan verleende borgstellingen in het verslagjaar. Van dit totaal is veertig procent verleend aan de glasbloementeelt, 31 procent aan de glasgroenteteelt en dertien procent aan de potplantenteelt.*
- *in de bedrijfstakken glasgroente, glasbloemen, potplanten en bloembollen bedraagt het gemiddelde garantiebedrag meer dan een half miljoen euro per aanvraag;*
- *het gemiddelde bedrag per borgstelling in 2003 is in de meeste bedrijfstakken gestegen ten opzichte van 2002;*
- *het gemiddelde garantiebedrag in de totale tuinbouwsector is gestegen met ruim 97.000 euro. Dit is een stijging van zestien procent.*

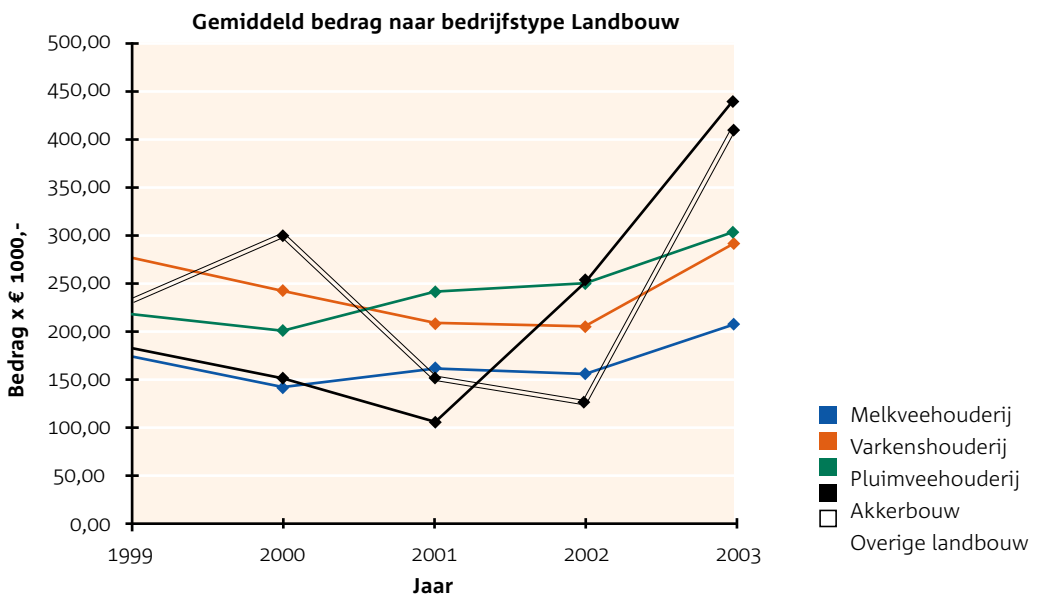
Onderstaande diagram laat zien dat in de sector landbouw het gemiddelde bedrag per borgstelling aanzienlijk is gestegen ten opzichte van het vorige verslagjaar.

Onderstaande figuur geeft een beeld van het verloop van het gemiddelde borgstellingsbedrag per bedrijfstype over de afgelopen vijf jaar in de sector landbouw.

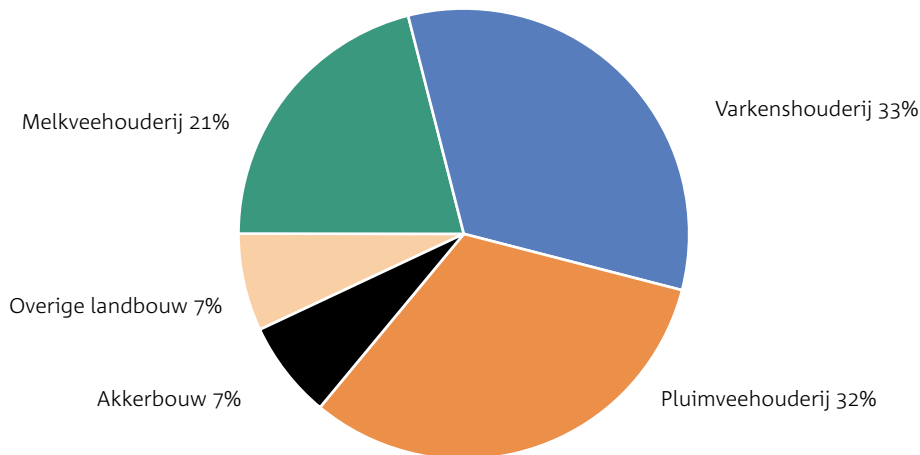

Onderstaande figuur geeft een beeld van het verloop van het gemiddelde borgstellingsbedrag per bedrijfstype in de sector tuinbouw. In de glastuinbouw worden de hoogste borgstellingen verleend.

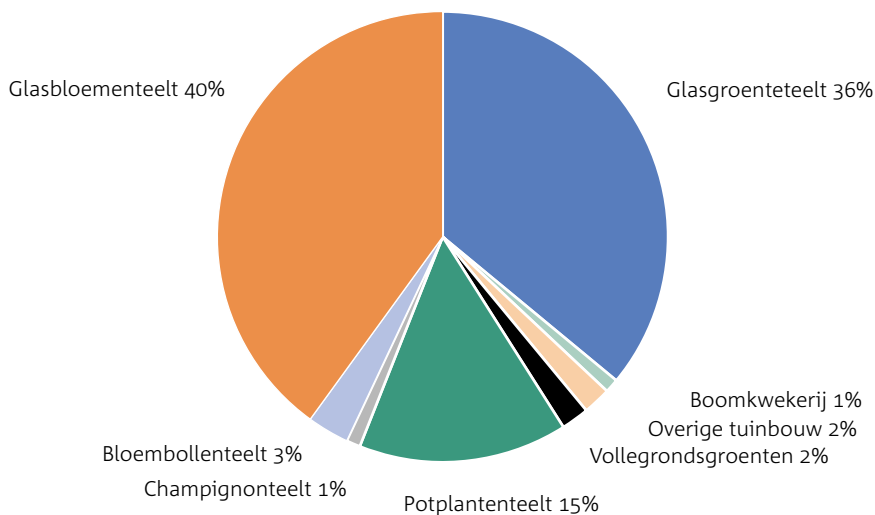
In onderstaande diagrammen is het aandeel borgstellingen per bedrijfstype weergegeven. In de sector landbouw is de verdeling van het aandeel borgstellingsbedrag voor alle sectoren nagenoeg gelijk gebleven in vergelijking met het vorige verslagjaar.

Aandeel borgstellingsbedrag in 2003 per bedrijfstype voor de Landbouw

In de sector tuinbouw heeft de glastuinbouw nog steeds het grootste aandeel, en is ten opzichte van het vorige verslagjaar nagenoeg gelijk gebleven. Alleen de verdeling over de sectoren is gewijzigd; het aandeel glasbloemen- en glasgroenteteelt is toegenomen en het aandeel potplantenteelt is afgenomen in vergelijking met 2002.

Aandeel borgstellingsbedrag in 2003 per bedrijfstype voor de Tuinbouw

Onderstaande tabel geeft inzicht in de verdeling van de borgstellingen naar hoogte van het borgstellingsbedrag.

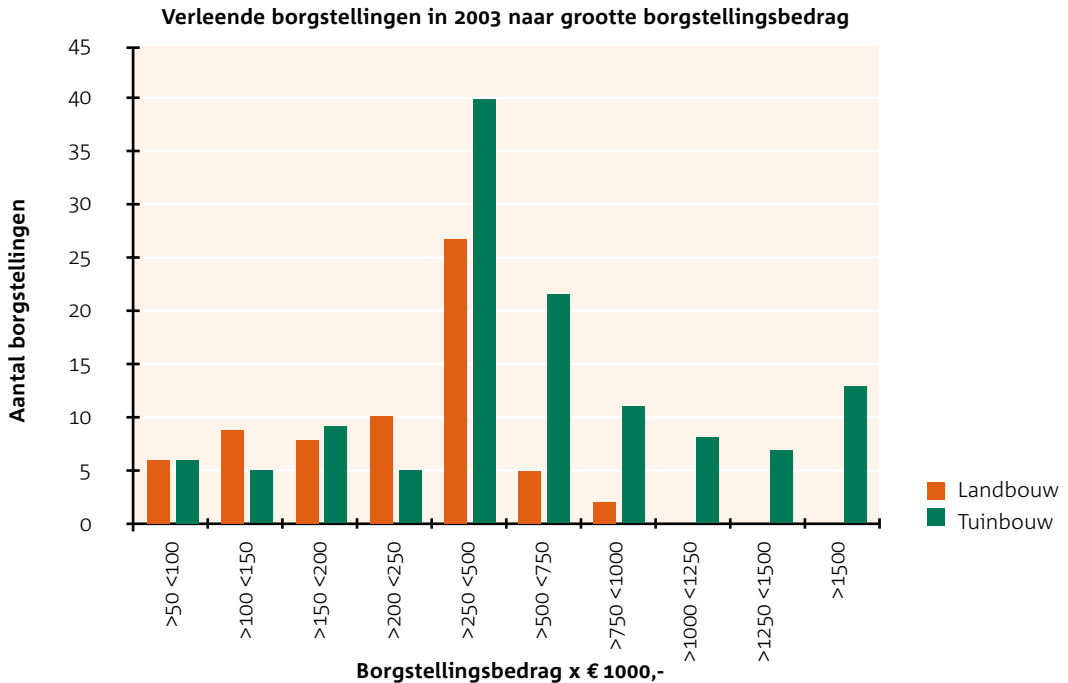
Bedrag per borgstelling x € 1000,-	Aantal verleningen	Verdeling aantal verleningen in %	Bedrag in mln. euro	Verdeling bedrag in %	Aantal verleningen	Verdeling aantal verleningen in %	Bedrag in mln. euro	Verdeling bedrag in %
Landbouw				Tuinbouw				
> 50 < 100	6	9,0	0,4	2,3	6	4,8	0,5	0,5
> 100 < 150	9	13,4	1,1	6,2	5	4,0	0,7	0,7
> 150 < 200	8	11,9	1,4	8,0	9	7,1	1,5	1,7
> 200 < 250	10	14,9	2,3	12,4	5	4,0	1,1	1,2
> 250 < 500	27	40,3	8,7	47,8	41	32,5	15,4	16,9
> 500 < 750	5	7,5	2,7	14,6	21	16,7	12,4	13,7
> 750 < 1000	2	3,0	1,6	8,7	11	8,7	9,0	9,9
> 1000 < 1250	0	0	0	0	8	6,3	8,9	9,8
> 1250 < 1500	0	0	0	0	7	5,6	9,6	10,6
> 1500	0	0	0	0	13	10,3	32,1	35,2
Totaal	67	100	18,1	100	126	100	91,2	100

Van de 193 verleende borgstellingen is in de tuinbouw 47,6 procent hoger of gelijk aan 0,5 miljoen euro verleend. Dat zijn in totaal zestig aanvragen. Dit is vrijwel gelijk aan vorig verslagjaar (45,2 procent). De borgstellingen van een half miljoen of meer waren goed voor een totaalbedrag van ongeveer 72 miljoen euro oftewel 79 procent van het totaal verleende borgstellingsbedrag.

In de landbouwsector is het aantal borgstellingen tussen de 0,25 en 0,5 miljoen fors toegenomen in vergelijking met het vorige verslagjaar (27 verleningen tegenover zeventien verleningen in 2002).

In de sector tuinbouw werden dertien borgstellingen van anderhalf miljoen euro of meer verleend. Dit is nagenoeg gelijk aan 2002. De hoge borgstellingsbedragen in de tuinbouwsector hangen samen met de schaalvergroting in de glastuinbouw. Dit is een voortzetting van een jarenlange trend. De hoogste borgstelling is verstrekt aan een glasgroentebedrijf en bedroeg 5,8 miljoen euro.

Onderstaande diagram geeft inzicht in de verdeling van de borgstellingen naar hoogte van het borgstellingsbedrag. In de tuinbouw zijn veel meer borgstellingen voor grote bedragen verleend dan in de landbouw.

5.2 VERLEENDE SPECIALE BORGSTELLINGEN

Speciale borgstellingen

In 2003 zijn er zeven borgstellingen binnengekomen die de moeite waard zijn om apart te vermelden. Deze borgstellingen hebben bijzondere kenmerken en worden speciale borgstellingen genoemd. Hiervoor gelden verder geen specifieke voorwaarden. Het betreft vijf borgstellingen voor bedrijven die zijn omgeschakeld naar een biologische productiemethode in de pluimveehouderij en twee overige speciale borgstellingen.

Omschakelaars naar een biologische productiemethode:

- een melkveehouderij die volledig omschakelt naar het houden van scharrelhennen en Freilandhennen;
- een vleeskuikentak op een akkerbouwbedrijf wordt omgeschakeld naar scharrelhennen;
- een bloembollenteler met mestkuikens schakelt om naar scharrelhennen;
- een pluimveehouderij die omschakelt van vleeskuikens naar volièrehennen;
- een pluimveebedrijf dat omschakelt van vleeskalkoenen naar scharrelhennen.

Overige speciale borgstellingen:

- Een startende pluimveehouderij: de ondernemer gaat legkippen houden voor de productie van vaccine eieren. Uit deze gedeeltelijk bebroede eieren wordt een griepvaccin gewonnen;
- Een weefselkweekbedrijf: deze produceert uitgangsmateriaal voor varens. Men heeft eigen moederplanten en de nakomelingen hiervan worden vegetatief vermeerderd door middel van weefselkweek.

5.3 AFGewezen Borgstellingen

Afgewezen borgstellingen naar bedrijfstype in 2003	
Bedrijfstype	Aantal
Melkveehouderij	2
Varkenshouderij	3
Pluimvee	2
Akkerbouw	2
Overige Landbouw	1
Totaal landbouw	10
Glasgroenteteelt	2
Glasbloementeelt	4
Totaal tuinbouw	6
Totaal land- en tuinbouw	16

In het verslagjaar zijn zestien aanvragen afgewezen. Dit is 7,7 procent van het totaal aan behandelde aanvragen.

Veel voorkomende afwijsredenen in de categorie 'procedurefouten' zijn:

- *er zijn reeds verplichtingen aangegaan voordat op de aanvraag is beslist, dan wel voordat er schriftelijk toestemming van de teammanager van LASER is verkregen om verplichtingen te mogen aangaan;*
- *de bank heeft reeds een financiering verstrekt of onvoorwaardelijk toegezegd, voordat op de aanvraag is beslist dan wel voordat er schriftelijk toestemming van de teammanager van LASER is verkregen om verplichtingen te mogen aangaan;*
- *de borgstelling is (gedeeltelijk) bestemd voor de herfinanciering van crediteuren of leningen.*

Veel voorkomende afwijsredenen in de categorie 'bedrijfseconomische criteria' zijn:

- *de rente- en aflossingsverplichtingen en overige bedrijfsuitgaven kunnen naar verwachting niet worden betaald;*
- *de liquiditeitstoename biedt onvoldoende ruimte om tegenvallers in de exploitatie op te vangen en/of om aan de toekomstige financieringsverplichtingen te kunnen voldoen.*

5.4 BEZWAARSCHRIFTEN

In het verslagjaar maakten acht ondernemers gebruik van de mogelijkheid om bij de afdeling bezwaarschriften van LASER een bezwaarschrift in te dienen. Per 31 december 2002 was er nog een bezwaarschrift in behandeling. In totaal werden er in het verslagjaar acht bezwaarschriften afgehandeld. Van deze acht bezwaarschriften zijn er twee gegrond en zes ongegrond verklaard. Per 31 december 2003 was er nog een bezwaarschrift in behandeling.

5.5 FINANCIERINGSBESTEMMING VAN DE VERLEENDE BORGSTELLINGEN

Onderstaand overzicht geeft de financieringsbestemming weer van de in het verslagjaar verleende borgstellingen.

Financieringsbestemming naar sector (bedragen in mln. euro)					
Sector	Aantal Verleende borgstellingen	Totaal investeringsbedrag	Totaal borgstellingsbedrag	Waarvan bedrijfsontwikkeling	Waarvan omzetting bestaande BF lening
Landbouw	67	74,5	18,1	17,9	0,2
Tuinbouw	126	402,2	91,2	85,1	6,1
Totaal	193	476,7	109,3	103,0	6,3

Van de 109,3 miljoen euro verleende borgstellingen was 6,3 miljoen euro (5,8 procent) bestemd voor herfinanciering van oude, nog lopende borgstellingen. De overige 103 miljoen euro (94,2 procent) was bestemd voor de financiering van bedrijfsontwikkeling.

De totale investeringen bedroegen 476,7 miljoen euro. Het aandeel van het Borgstellingsfonds in de financiering daarvan was 23 procent. Dit is nagenoeg gelijk aan de percentages in 2001 en 2002.

Onderstaand overzicht geeft de bestemming weer van de in het verslagjaar verleende borgstellingen.

Bestemming van de verleende borgstellingen (bedragen in mln. euro)						
Bestemming	Aantal Verleende borgstellingen	Totaal borgstellingsbedrag	Gemiddeld borgstellingsbedrag per aanvraag	Totaal investeringsbedrag	Gemiddeld investeringsbedrag per aanvraag	BF/investeringsbedrag in %
Bedrijfsovername in familieverband	14	4,26	0,304	18,56	1,326	23,0
Bedrijfsovername buiten familieverband/ stichting nieuw bedrijf	55	41,64	0,757	203,19	3,694	20,5
Verbetering bestaand bedrijf	124	63,39	0,511	254,94	2,056	24,9
Totaal	193	109,29	0,566	476,69	2,470	23,0

De borgstellingen zijn, net als in voorgaande jaren, met name gebruikt voor de verbetering van bestaande bedrijven. Ten opzichte van het jaar 2002 is het aantal borgstellingen in deze categorie zowel in absoluut als relatief aantal toegenomen.

Evenals in 2002 is in de categorie bedrijfsovername buiten familieverband het gemiddelde borgstellingsbedrag en het gemiddelde investeringsbedrag per aanvraag het hoogst. Het aandeel BF ten opzichte van het totale investeringsbedrag in deze categorie is procentueel het laagst.

In tegenstelling tot het vorige verslagjaar zijn er nu aanzienlijk minder bedrijfsverplaatsingen gefinancierd. Deze trend is te verklaren door een afname van beschikbare grond en de steeds hogere prijs van de beschikbare percelen. In de categorie bedrijfsovername buiten familieverband ging het in slechts zes gevallen om een bedrijfsverplaatsing, waarvan er vier bedrijven naar een andere provincie zijn verplaatst. Bij de overige 48 bedrijven ging het om de aankoop van een huurbedrijf, het opstarten van een nieuw bedrijf of de overname van een aangrenzend bedrijf.

In het volgende overzicht is per sector, na uitvoering van het investeringsplan, de gemiddelde bankfinanciering en de verplichtingen aan rente en aflossing weergegeven. De behoefte aan kapitaal is nauwelijks toegenomen ten opzichte van 2002. Het gemiddelde investeringsbedrag per bedrijf is voor de sector landbouw nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van het jaar 2002. In de sector tuinbouw is het gemiddeld investeringsbedrag licht toegenomen. Het aandeel eigen bijdrage is voor beide sectoren relatief iets afgenomen ten opzichte van 2002. In de sector landbouw is de bijdrage van derden nihil, en in de sector tuinbouw is deze gelijk gebleven ten opzichte van het vorige verslagjaar.

Financieringssituatie per sector (gemiddelden) in 2003 (bedragen in mln. euro)

Sector	Samenstelling financiering							Gemiddelde verplichtingen per jaar	
	Gemiddeld investeringsbedrag per bedrijf	Eigen bijdrage	Eigen bijdrage in %	Bijdrage bank	Bijdrage bank in %	Bijdrage van derden	Bijdrage van derden in %	Rente	Aflossing
<i>Landbouw</i>	1,112	0,132	11,9	0,977	87,9	0,003	0,2	0,068	0,078
<i>Tuinbouw</i>	3,192	0,505	15,8	2,613	81,9	0,074	2,3	0,140	0,195
Totaal	2,470	0,376	15,2	2,045	82,8	0,049	2,0	0,115	0,154

In de sector landbouw was het gemiddelde investeringsbedrag per bedrijf in 2003 ruim 1,1 miljoen euro en in de sector tuinbouw bijna 3,2 miljoen euro. Omdat de gemiddelde looptijd van de verplichtingen in de tuinbouw beduidend korter is dan in de landbouw, leidt dit in de tuinbouw gemiddeld tot hogere rente- en aflossingsverplichtingen.

Onderstaand overzicht geeft de geprognosticeerde bedrijfsresultaten weer van de land- en tuinbouwbedrijven met een in 2003 verstrekte borgstelling.

Prognose resultatenrekening in 2003 (bedragen in mln. euro)

Sector	Omzet		Bedrijfsresultaat		Liquiditeitstoename	
	Totaal	Gemiddelde per bedrijf	Totaal	Gemiddelde per bedrijf	Totaal	Gemiddelde per bedrijf
Landbouw	38,6	0,58	2,8	0,04	1,4	0,02
Tuinbouw	232,7	1,85	25,7	0,20	15,5	0,12
Totaal	271,3	1,4	28,5	0,15	16,9	0,09

De totale omzet van bedrijven die in 2003 een borgstelling verkregen bedraagt ruim 271 miljoen euro. De gemiddelde verwachte omzet per landbouwbedrijf is 0,6 miljoen euro. De gemiddelde verwachte omzet per tuinbouwbedrijf is bijna 1,9 miljoen euro. In beide sectoren is er sprake van een lichte toename ten opzichte van vorig jaar.

Het begrote gemiddelde bedrijfsresultaat per landbouwbedrijf, waaraan in 2003 een borgstelling is verstrekt, is ten opzichte van 2002 iets toegenomen. In de tuinbouw is het gemiddelde bedrijfsresultaat licht gedaald in vergelijking met het vorige verslagjaar.

De totaal begrote liquiditeitstoename is ten opzichte van 2002 licht toegenomen. In het huidige verslagjaar is de totaal begrote liquiditeitsmarge voor land- en tuinbouw respectievelijk 3,6 procent en 6,7 procent van de omzet. In vergelijking met het jaar 2002 betekent dit voor de sector landbouw een aanzienlijke daling en blijft dit voor de sector tuinbouw ongeveer op hetzelfde niveau. In absolute bedragen bedroeg de liquiditeitstoename in 2003 binnen de landbouw gemiddeld E 20.716,- en binnen de tuinbouw gemiddeld E 123.381,- per bedrijf. Voor de sector landbouw betekent dit een daling van 15,5 procent en voor de sector tuinbouw een stijging van 5,6 procent ten opzichte van vorig jaar.

5.6 DOOR BANKEN INGEDIENDE DECLARATIES

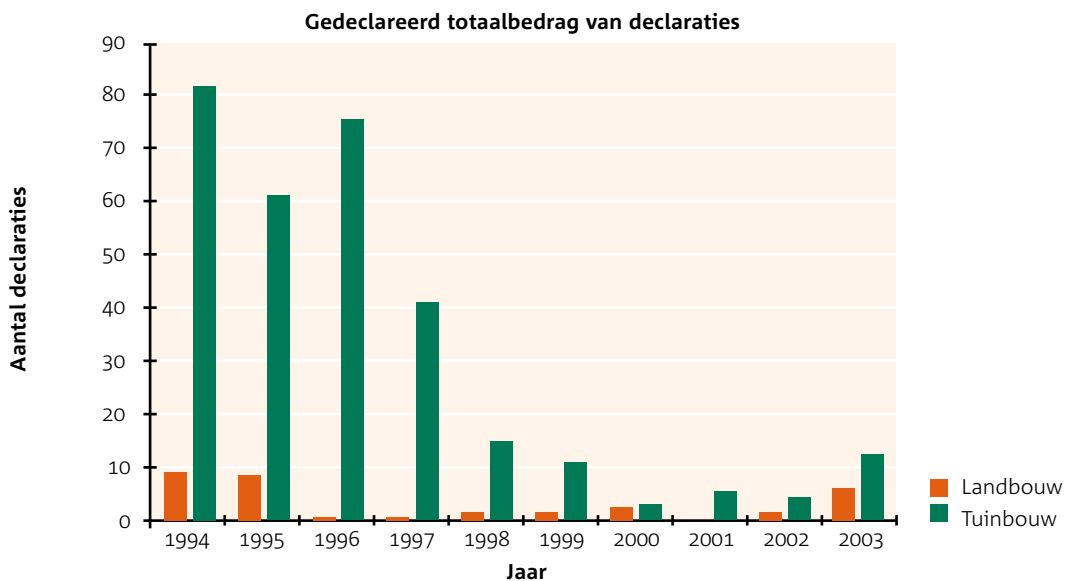
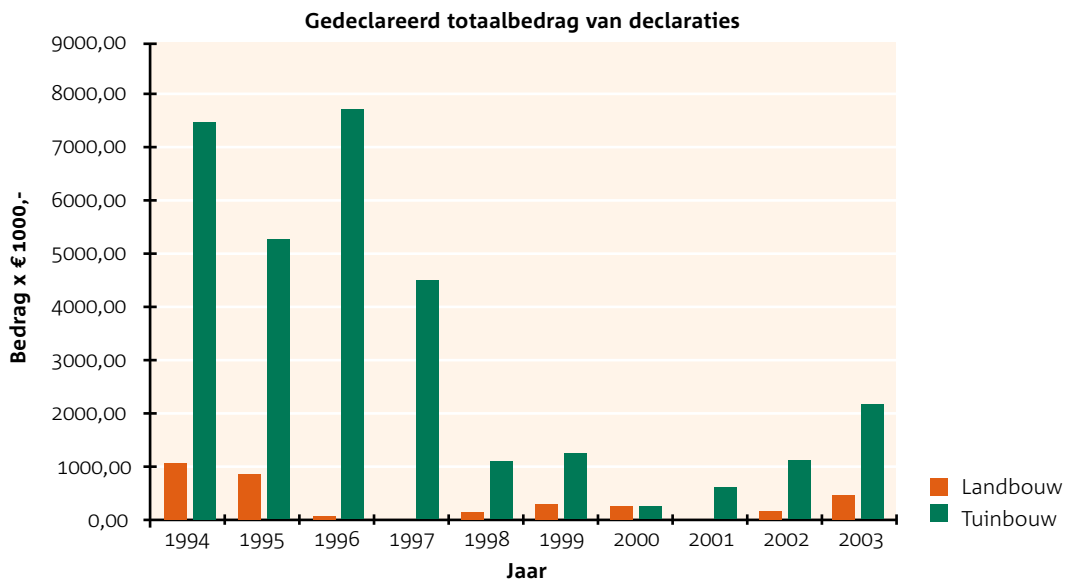
Het volgende overzicht toont de declaraties verdeeld naar bedrijfstype over 2003 en de voorgaande twee jaren. In 2003 zijn negentien declaraties ontvangen. Het totale bedrag aan ingediende declaraties bedroeg 2,6 miljoen euro.

Verliesdeclaraties per bedrijfstype en jaar						
Bedrijfstype	Aantal			Bedrag x € 1000,-		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Varkenshouderij	0	2	5	0	128,0	316,0
Overig landbouw*	0	0	1	0	0	127,8
Totaal landbouw	0	2	6	0	128,0	443,8
Glasbloementeelt	5	4	8	444,0	949,4	512,3
Champignonteelt	1	0	0	108,0	0	0
Boomkwekerij	0	1	0	0	90	0
Bloembollenteleer	0	0	1	0	0	178,3
Glasgroenteteelt	0	0	1	0	0	19,6
Potplantenteelt	0	0	1	0	0	582,0
Overige tuinbouw*	0	1	2	0	133,0	844,5
Totaal tuinbouw	6	6	13	552,0	1172,4	2136,7
Totaal land- en tuinbouw	6	8	19	552,0	1300,4	2580,5
Gemiddelde declaratie				92,0	162,6	135,8

* Onder 'overige tuinbouw' wordt onder andere verstaan: witlofteelt en fruitteelt.

Het aantal ingediende declaraties in het verslagjaar is aanzienlijk gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. De meeste declaraties zijn afkomstig uit de rozenteelt en de varkenshouderij. In de rozenteelt was de reden van bedrijfsbeëindiging voornamelijk een combinatie van lage prijzen en een lage fysieke opbrengst. De keuze voor een bepaald ras was debet aan de lage prijzen. In de varkenshouderij waren de lage prijzen de belangrijkste reden van bedrijfsbeëindiging.

In onderstaande diagrammen wordt het totaal gedeclareerde bedrag en het aantal ingediende verliesdeclaraties van de laatste tien jaar weergegeven. Het aantal ingediende declaraties en de gedeclareerde bedragen vertoonden een sterke teruggang met als minimum het jaar 2000. Vanaf 2001 is de trend licht stijgend. In het huidige verslagjaar is het aantal ingediende declaraties en het totaal gedeclareerde bedrag aanzienlijk gestegen ten opzichte van 2002.

Van de negentien in 2003 ingediende declaraties en de zes nog in behandeling zijnde declaraties uit voorgaande jaren, waren er per 31 december 2003 zestien declaraties afgehandeld. Hiervoor werd een bedrag van 1,1 miljoen euro aan banken uitgekeerd. Op 31 december 2003 waren er nog negen declaraties in behandeling voor een bedrag van 1,3 miljoen euro. Twee declaraties zijn na beoordeling niet in behandeling genomen. De betreffende banken zijn hiertegen in bezwaar gegaan. Het totale bedrag voor deze declaraties bedraagt 0,9 miljoen euro.

5.7 HET TOTAAL AAN BORGSTELLINGSVERPLICHTINGEN

Aan het eind van 2002 bedroegen de totale borgstellingsverplichtingen 514,1 miljoen euro, waarvan 33 miljoen euro nog niet was opgenomen. In het verslagjaar is voor een bedrag van 109,3 miljoen euro aan nieuwe borgstellingen verleend. In 2003 is er voor een totaalbedrag van 78 miljoen euro aan borgstellingen afgelost, ingetrokken of niet opgenomen. Van de 78 miljoen euro was 3,4 miljoen euro ingetrokken, 7,5 miljoen euro niet opgenomen en 67,1 euro afgelost. Per 31 december 2003 bedroegen de totale verplichtingen 545,4 miljoen euro, waarvan 27,8 miljoen euro nog niet was opgenomen. Ten opzichte van 2002 is de garantieverplichting met 31,3 miljoen euro toegenomen.

In de sector landbouw werd voor 18,1 miljoen euro aan nieuwe borgstellingen verleend. Een bedrag van veertien miljoen euro werd afgelost, ingetrokken of niet opgenomen. De totale verplichtingen in deze sector namen toe van 97,7 miljoen euro per ultimo 2002 tot 101,8 miljoen euro per 31 december 2003 (waarvan 5,1 miljoen euro nog niet opgenomen).

Per 31 december 2002 bedroegen de verplichtingen in de sector tuinbouw 416,5 miljoen euro. Als gevolg van het verlenen van 91,2 miljoen euro aan nieuwe borgstellingen en het aflossen, intrekken of niet opnemen van borgstellingen voor een bedrag van 64 miljoen euro namen de verplichtingen in deze sector toe met 27,2 miljoen euro. Per 31 december 2003 bedroegen de totale verplichtingen in deze sector 443,7 miljoen euro (waarvan 22,6 miljoen euro nog niet opgenomen).

Ultimo 2003 bedraagt de totale garantieverplichting 545,4 miljoen euro.

De Voorzitter
Drs. G. v.d. Lely

De Secretaris/penningmeester
Drs. B.A. Piersma

's-Gravenhage, 26 augustus 2004

6 JAARREKENING 2003 IN EURO

BALANS PER 31 DECEMBER 2003

ACTIVA	31-12-2003	31-12-2002
Beleggingen op lange termijn	20.324.033	23.103.364
Vorderingen wegens gestand gedane borgstellingen	P.M.	P.M.
Vorderingen op korte termijn: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	88.033	88.033
Overlopende rente op bankrekeningen en beleggingen	936.838	966.189
Nog te ontvangen provisie	63.790	114.805
	1.088.661	1.169.027
Liquide middelen en beleggingen op korte termijn	6.527.895	2.327.823
Totaal	27.940.589	26.600.214

PASSIVA	31-12-2003	31-12-2002
Eigen vermogen		
Kapitaal t/m vorig boekjaar	25.645.696	24.252.178
Reserve varkenshouderij	175.507	191.191
Saldo lopend boekjaar	94.403	1.377.834
	25.915.606	25.821.203
Voorziening voor ingediende maar nog niet afgewikkelde claims ten aanzien van borgstellingen:		
	1.987.075	752.104
Schulden op korte termijn:		
Diverse crediteuren	37.908	26.908
	37.908	26.908
Totaal	27.940.589	26.600.214

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BOEKJAAR 2003

BATEN	2003	2002
Beleggingsresultaten	1.269.884	1.393.208
Diverse ontvangsten	-	4.724
Baten krachtens verhaalrecht	239.965	509.480
Provisiebatens	972.270	742.879
Totaal baten	2.482.119	2.650.291
LASTEN		
Uitvoeringskosten	23.915	30.638
Kosten wegens gestand gedane borgstellingsverplichtingen	2.363.801	1.241.818
Totaal lasten	2.387.716	1.272.456
Saldo	94.403	1.377.834

FINANCIËLE POSITIE IN EURO PER 31 DECEMBER 2003

De financiële positie kan als volgt worden samengevat (x 1000 euro):

	31-12-2003	31-12-2002
Liquide middelen	6.528	2.328
Bij: vorderingen op korte termijn	1.089	1.169
	7.617	3.497
Af: schulden op korte termijn	-38	-27
Liquiditeitoverschot	7.579	3.470
<i>Dit vermogen is als volgt vastgelegd:</i>		
Eigen vermogen	25.916	25.821
Voorzieningen	1.987	752
	27.903	26.573
Beleggingen op lange termijn	-20.324	-23.103
Totale reserve	7.579	3.470

Liquiditeitoverschot ultimo 2003	7.579
Idem ultimo 2002	-3.470
Toename liquiditeitoverschot	4.109

Herkomst van de middelen:

Exploitatiesaldo 2003	94
Verhoging voorzieningen	1.236
	1.330

Koersverschillen op obligaties in portefeuille per 31-12-2003	88
	1.418

Aflossing staatsobligaties	2.691
Per saldo meer verkregen dan besteed	4.109

BALANSWAARDERING

ALGEMEEN

Voor zover de posten niet expliciet worden genoemd vindt waardering plaats tegen de nominale waarde.

Beleggingen op lange termijn

De beleggingen op lange termijn betreffen obligatieleningen. Deze zijn gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde of, indien dat van toepassing is, tegen de lagere beurswaarde per 31 december van het verslagjaar. De waardevermeerdering respectievelijk waardevermindering wordt als koersresultaat verantwoord.

Vorderingen wegens gestand gedane borgstellingen

Deze post betreft vorderingen die zijn verkregen volgens het recht van subrogatie. Het bedrag van deze vorderingen is de resultante van de in het verleden aan de bankiers betaalde borgstellingen. Hiervan zijn de baten die ontvangen werden volgens verhaalrecht en de bedragen die wegens finale kwijting of om andere redenen van de oorspronkelijke vorderingen werden afgeboekt, afgetrokken.

De vorderingen zijn als 'pro memorie' in de balans opgenomen aangezien de vermoedelijke inbaarheid van deze vorderingen op nihil is ingeschat.

Voorziening voor ingediende maar nog niet afgewikkelde claims ten aanzien van borgstellingen

Deze voorziening wordt gevormd voor de reeds ingediende schadeclaims waarvan de hoogte van de uiteindelijke afwikkeling per balansdatum echter nog onzeker is.

RESULTAATBEPALING

Aandeel van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in de kosten wegens gestand gedane borgstellingsverplichtingen

Voor zover het Borgstellingsfonds de uitgaven niet uit de inkomsten kan dekken, draagt het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bij. Dit gebeurt in de vorm van een voorschot, waarna vervolgens na de afsluiting van het betreffende jaar de definitieve bijdrage wordt vastgesteld. Hierna vindt de eindafrekening plaats. Hierdoor ontstaat op de balans een schuld- dan wel een vordering op korte termijn jegens het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Diverse ontvangsten

Ontvangsten op afgeschreven debiteuren.

Uitvoeringskosten

Deze kosten bestaan voornamelijk uit bankkosten en kosten voor de Auditdienst.

Kosten wegens gestand gedane borgstellingsverplichtingen

Dit betreffen de kosten voor de gestand gedane borgstellingsverplichtingen over de in 2003 ingediende claims inclusief de voorziening voor in 2003 ingediende claims waarvan de uiteindelijke afwikkeling per balansdatum nog onzeker is.

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

Beleggingen op lange termijn

Een specificatie van de effecten is opgenomen op pagina 40 van dit verslag.

Vorderingen wegens gestand gedane borgstellingen en gestand gedane borgstellingen 'Bijzonder bedrijfskrediet'.

Deze post is pro memorie opgenomen in de balans.

Het verloop van de vorderingen kan als volgt worden weergegeven:

Gestand gedane borgstellingen tot en met 2002		81.245.978
Idem Bijzonder bedrijfskrediet		9.130.172
		90.376.150
Gestand gedane borgstellingen in 2003		1.128.830
		91.504.980
Ontvangen in vorige boekjaren krachtens verhaalrecht borgstellingen	5.095.193	
Idem Bijzonder bedrijfskrediet	2.247.477	
	7.342.670	
In 2003 ontvangen verhaalrecht borgstellingen	75.097	
Idem Bijzonder bedrijfskrediet	164.868	7.582.635
		83.922.345
Finale kwijting tot en met vorig boekjaar borgstellingen	39.211.398	
Idem Bijzonder bedrijfskrediet	1.908.942	
Kwijting borgstellingen in 2003	2.425.500	
Idem Bijzonder bedrijfskrediet	6.350	
Correctie Bijzonder bedrijfskrediet	181	43.552.190
		40.370.336
<i>Gespecificeerd naar categorie vorderingen:</i>		
Borgstellingen Bijzonder bedrijfskrediet		4.802.716
Overige borgstellingen		35.567.620
		40.370.336

Van het bedrag aan openstaande vorderingen ad € 35.567.620 wordt voor € 14.970.523 actief invorderingsbeleid gevoerd. Het restant, ten bedrage van € 20.597.097 is definitief buiten invordering gesteld.

De borgstellingen Bijzonder bedrijfskrediet zijn in 1981 ingesteld ter ondersteuning van de financiering van liquiditeitstekorten en versterking van de vermogenspositie van agrarische bedrijven. De betalingen wegens Bijzonder bedrijfskrediet vonden gespreid plaats in de jaren 1981 tot en met 1985.

Voor het gehele bedrag wordt nog een actief invorderingsbeleid gevoerd.

VORDERINGEN OP KORTE TERMIJN

De vordering op korte termijn op het Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit ad €88.033 betreft een openstaande vordering uit voorgaande jaren op Directie Landbouw, waarover discussie plaatsvindt.

Liquide middelen en beleggingen op korte termijn

Deze bestaan uit:

Direct opeisbare liquide middelen

31-12-2003	31-12-2002
6.527.895	2.327.823
6.527.895	2.327.823

De direct opeisbare liquide middelen bestaan uit de saldi van de rekeningen die worden aangehouden bij de Rabobank.

PASSIVA

Eigen vermogen

Mutatie overzicht

	Kapitaal	Reserve varkenshouderij	Resultaat boekjaar
Stand per 1-1-2003	24.252.178	191.191	1.377.834
Toevoeging resultaat 2002	1.377.834		-1.377.834
Vrijval reserve varkenshouderij	15.684	-15.684	
Resultaat 2003			94.403
Stand per 31-12-2003	25.645.696	175.507	94.403

Het eigen vermogen van het Borgstellingsfonds is onderdeel van het garantievermogen en daarom niet vrij uitkeerbaar. Het totale garantievermogen van het Borgstellingsfonds bedroeg per ultimo 2003 94,1 miljoen euro en was samengesteld uit de volgende elementen:

- *het rentedragend eigen vermogen, ten bedrage van 25,9 miljoen euro per ultimo 2003;*
- *de door LNV verstrekte garantie, ten bedrage van 50,0 miljoen euro per ultimo 2003, ongewijzigd ten opzichte van ultimo 2002;*
- *de versterking van het garantiekapitaal in 1993 met 18,2 miljoen euro. Dit bedrag is gepositioneerd op een niet-rentedragende rekening-courant bij de Rijkshoofdboekhouding.*

Voorziening voor ingediende maar nog niet afgewikkelde claims ten aanzien van borgstellingen

Het verloop kan als volgt worden weergegeven:

Saldo per 1 januari 2003	752.104
Af: hierop betaald	455.178
	296.926
Dotatie 2003	1.690.149
Saldo per 31 december 2003	1.987.075

SCHULDEN OP KORTE TERMIJN (in euro)

	31-12-2003	31-12-2002
<i>Diverse crediteuren, deze bestaan uit:</i>		
Auditdienst	37.000	26.000
Kruisposten	908	908
	37.908	26.908

De post Auditdienst bestaat uit kosten van meerdere jaren. De post Kruisposten bestaat uit een ontvangen bedrag dat niet bestemd was voor het Borgstellingfonds.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De totale borgstellingsverplichtingen worden niet in de balans (en exploitatierekening) verantwoord. Ook de garanties die ter versterking van de draagkracht van het fonds beschikbaar werden gesteld, worden niet in de balans opgenomen.

Ultimo 2003 bedroegen de totale borgstellingsverplichtingen ca. 545,4 miljoen euro tegenover ca. 514,2 miljoen euro per 31 december 2002.

TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN

Beleggingsresultaten	2003	2002
R/Crt rente Postgiro	-	104
R/Crt rente Rabobank	34.264	50.929
Obligatieleningen	1.323.950	1.325.355
	1.358.214	1.376.388
Koersverschillen	-88.330	16.821
	1.269.884	1.393.208

LASTEN

Kosten wegens gestand gedane borgstellingsverplichtingen	2003	2002
Betaald op ingediende claims t/m 2003	1.128.830	939.971
Af: begrepen in voorzieningen ingediende claims per 31 december 2002	455.178	362.570
Totaal betaald op in 2003 ingediende claims	673.652	577.401
Mutatie aan voorzieningen ingediende claims	1.690.149	664.417
Totale kosten wegens gestand gedane borgstellingsverplichtingen 2003	2.363.801	1.241.818

UITVOERINGSKOSTEN

Auditdienst	12.191	19.939
Algemene kosten	11.724	10.699
Totaal	23.915	30.638

SPECIFICATIE STAATSLLENINGEN PER 31 DECEMBER 2003 M.B.T. HET BORGSTELLINGSFONDS VOOR DE LANDBOUW (IN EURO)

AGENTSCHAP MIN. V. FINANCIËN									
Rentepercentage	Fondsnaam	Coupon per	Aantal coupons	ASW-koers	Totale ASW	Beurskoers	Koerswaarde	Te ontvangen rente per jaartultimo	Balanswaarde per 31-12-2003
7,75%	1995 per 2005	1 maart	4.000	100,050	1.816.028	106,130	1.926.388	117.227	1.816.028
7,50%	1993 per 2023	15 januari	5.000	117,700	2.670.497	133,850	3.036.924	163.077	2.670.497
6,00%	1996/II per 2006	15 januari	5.000	95,650	2.170.204	106,470	2.415.699	130.462	2.170.204
5,75%	1997 per 2007	15 februari	5.000	101,739	2.308.357	107,800	2.445.875	114.154	2.308.357
5,25%	1998 per 2008	15 juli	5.000	103,650	2.351.716	107,360	2.435.892	54.595	2.351.716
Totaal			24.000		11.316.802		12.260.778	579.515	11.316.802

RABOBANK TE DIEMEN									
Rentepercentage	Fondsnaam	Coupon per	Aantal coupons	ASW-koers	Totale ASW	Beurskoers	Koerswaarde	Te ontvangen rente per jaartultimo	Balanswaarde per 31-12-2003
7,75%	1995 per 2005	1 maart	379	110,850	420.121	106,130	402.233	24.477	402.233
7,25%	1994 per 2004	1 oktober	2.404	107,170	2.576.367	103,640	2.491.505	43.573	2.491.505
5,50%	2000 per 2010	15 juli	1.345	100,720	1.354.684	109,210	1.468.875	33.905	1.354.684
3,75%	1999 per 2009	15 juli	1.530	88,620	1.355.886	100,360	1.535.508	26.297	1.355.886
3,75%	1999 per 2009	15 juli	497	90,950	452.022	100,360	498.789	8.542	452.022
3,75%	1999 per 2009	15 juli	190	89,390	169.841	100,360	190.684	3.266	169.841
5,75%	1997 per 2007	15 februari	495	105,600	522.720	107,800	533.610	24.905	522.720
7,75%	1995 per 2005	1 maart	465	111,400	518.010	106,130	493.505	30.031	493.505
3,75%	1999 per 2009	15 juli	495	92,580	458.271	100,360	496.782	8.508	458.271
5,50%	2000 per 2010	15 juli	440	103,800	456.720	109,210	480.524	11.092	456.720
5,50%	1998 per 2028	15 januari	527	100,720	530.794	108,100	569.687	27.777	530.794
5,50%	1999 per 2028	15 januari	300	106,350	319.050	108,100	324.300	15.813	319.050
Totaal			9.067		9.134.486		9.486.003	258.186	9.007.230

Algeheel totaal

20.451.288

21.746.781

837.701

20.324.032

ACCOUNTANTSVERKLARING

OPDRACHT

Wij hebben de jaarrekening 2003 van de Stichting Borgstellingsfonds voor de Landbouw te 's-Gravenhage gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

WERKZAAMHEDEN

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaardbare richtlijnen met betrekking tot controle-opdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het bestuur van de stichting daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

ORDEEL

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2003 en van het resultaat over 2003 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

's-Gravenhage, 12 juli 2004

AUDITDIENST VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit,

drs. A. van der Elst RA
Audit Manager

B. Alblas RA
Plv. Directeur Auditdienst

COLOFON

Uitgave

Stichting Borgstellingsfonds voor de Landbouw

Vormgeving

ARC vormgeving, Schimmert

Druk

Den Haag Offset, Rijswijk

